

Ecologisch herstel van moeras en plas in de Zuiderkempen: van verwachtingen tot eerste resultaten.

Piet De Becker¹, Luc Denys¹, Jo Packet¹, Okke Batelaan² & Wim Mertens¹

(1) Instituut voor Natuur- en BosOnderzoek (INBO)

(2) Vrije Universiteit Brussel (VUB)

In het kader van een LIFE – Natuur project “Herstel van basenrijke moeras- en heide-ecosystemen in de Zuiderkempen” werd in 2005-6 door het INBO en in opdracht van vzw Natuurpunt-Beheer een ecohydrologische studie uitgevoerd in de natuurrezervaten “de Langdonken” en “Goor-Asbroek” op grondgebied van de gemeenten Herselt, Aarschot en Westmeerbeek.

Eén van de eerste vaststellingen was dat er geen sprake kon zijn van basenrijk moeras (dat er historisch gezien meer dan waarschijnlijk ook nooit geweest is).

Desalniettemin zijn de natuurwaarden er potentieel en ten dele ook actueel nog bijzonder hoog met onder andere de laatste Vlaamse groeiplaats voor Spaanse ruiter, maar ook drijvende waterweegbree, ondergedoken moerasscherm en moerasweegbree.

Het gebied werd in het recente verleden, gedraineerd, bebost met Amerikaanse eik en Grove den, en er werden vele tientallen (meestal illegale) weekendverblijven annex visputjes aangelegd.

Toch is het gebied aangeduid als Europees Habitatrichtlijngebied (Natura 2000) en werden er tientallen hectaren van het gebied verworven door natuurpunt beheer. Met het Life project werd er gemikt op grootschalig herstel van de potentiële natuurwaarden in het gebied, alleen waren deze potenties niet altijd even goed bekend.

Voor het gebied werd een regionaal grondwaterstromingsmodel opgemaakt en werd uitgebreid gekeken naar de chemie van zowel het grond- als oppervlaktewater. Grote fluctuaties van zowel grond- als oppervlaktewater in dit gebied blijken “natuurlijk en normaal” te zijn.

Uit de ecohydrologische studie blijkt dat heel wat mogelijkheden zijn voor het herstel van droge en vochtige heide, vochtige heischrale graslanden, draadzeggevegetaties. De mogelijkheden voor het herstel van blauwgraslanden en galigaanvegetaties zijn eerder dubieus. Acute bedreigingen voor de herstel mogelijkheden van de doelvegetaties zijn niet te verwachten op korte termijn. Op middellange termijn zijn er waarschijnlijk problemen te verwachten van toenemende eutrofiëring van het grondwater. Dat voor wat terrestrische, grondwaterafhankelijke vegetaties betreft.

Als gevolg van de nu reeds uitgevoerde werken zijn tal van waterplantenvegetaties van stilstaande open wateren opnieuw opgedoken of zeer sterk uitgebreid. De belangrijkste bedreiging voor het voortbestaan van deze vegetaties is de nu al aanwezige eutrofiëring en risico's op overstroming met geëutrofiëerd oppervlaktewater, maar ook het risico op verhoogde aanvoer van nutriënten via het grondwater. Verzuring is naar alle waarschijnlijkheid niet direct een probleem hier

Vanaf 1 april 2007 is er een INBO-rapport met de onderzoeksresultaten te verkrijgen:

De Becker P.; Denys L.; Packet J.; Batelaan O. & Mertens W. 2006. Ecohydrologische studie LIFE Zuiderkempen (Hulshout, Herselt & Aarschot) in het kader van het LIFE-NATUURproject “herstel van basenrijke moeras- & heide-ecosystemen” in de Zuiderkempen. Rapport van het Instituut voor natuur- en Bosonderzoek, Brussel. INBO.R.2006.41. 96 pp +bijlagen)